

Пилипчук В.П., Шиманская А.А.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

БЕНЧМАРКИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МАРКЕТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

В статье исследованы теоретические основы бенчмаркинга. Определены основные его характеристики и составляющие, а также способы применения и виды, в частности, внутренний, конкурентный, общий, процессный и стратегический. Приведен подробный анализ каждого вида и примеры практического применения в маркетинговой деятельности промышленных предприятий, учитывая зарубежный опыт. Также автором сделан акцент на основные проблемы внедрения бенчмаркинга в маркетинговую деятельность отечественных промышленных предприятий и предложены пути их устранения.

Ключевые слова: бенчмаркинг, промышленное предприятие, эффективность маркетинговой деятельности, виды бенчмаркинга, маркетинговая деятельность, экономическая стратегия.

Pilipchuk V.P., Shymans`ka A.A.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

BENCHMARKING – THE TOOL FOR ENHANCING THE EFFECTIVENESS OF MARKETING ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Summary

In the article the theoretical basis of benchmarking, the main characteristics and its components and methods of use and types, including internal, competitive, corporate, process and strategic. Shows a detailed analysis of each type of practical application in marketing activities of industrial enterprises, including foreign experience. Also, the author focuses on the main problems in the implementation of benchmarking domestic marketing activities of industry and the ways to address them.

Keywords: benchmarking, industrial enterprise, effectiveness of marketing activities, types of benchmarking, marketing activity, economic strategy.

УДК 338.1

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Попова А.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Досліджено питання формування іноземних інвестицій з урахуванням динаміки економічних процесів у світі, це дозволить використовувати зміни для оптимізації економічних процесів української економіки. Визначення можливостей глобалізації та її різних проявів як економічних, так і інформаційних, дасть можливість виконати дану задачу, використовуючи сучасні засоби комунікацій, універсальні джерела інформації, сучасні засоби обробки великих масивів даних. Так досвід інших держав в успішній реалізації заходів, можна використати щодо стабілізації економіки і модернізації виробництва та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів. Для цього потрібно визначити поточний стан економіки України у світовій економічній системі. Усе це дозволить визначити поточні проблеми та їх можливі шляхи розв'язання.

Ключові слова: глобалізація, теорія хаосу, світова економіка, капітал, іноземні інвестиції.

Постановка проблеми. Глобалізація відкриває можливості розвитку економіки та приносить втрати для слаборозвинутих країн. Ці тези наводять як прибічники так і противники глобалізації, однак можливості що відкриває це явище неможливо виключати, особливо аналізуючи поточний стан економіки України, що потребує реформування та підтримки. Наявні складності такі як відсутність прогресивних технологій та застарілість обладнання, низька продуктивність, відсутність конкурентоспроможності більшості вітчизняної продукції можна вирішити за допомогою залучення іноземних інвестицій. Для створення пріоритетних шляхів розвитку варто вивчити і використати світовий досвід залучення коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні питання глобалізації та трансформацій світових економік знайшли відображення в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених Стриженко А.А., Коваленко А.Г., Плаксін М.А., Рогозіна К.І., вивчення теорії хаосу і фракталів Уїтні Х., Тома Р., Мазера Дж., Арнольд В.І., Пуанкаре А., Марковіч Г., Грінченка В.Т., Сардар З., Сімо К.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Можливий розгляд економічних процесів, що відбуваються в Україні використовуючи нові можливості, надані комп'ютерною обробкою і також можливе застосування різних теорій таких як теорія хаосу.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є глобалізаційні процеси, як фактор розвитку економіки

України. Виконано аналіз макроекономічних показників в динаміці для визначення точок біфуркації в макроекономічних показниках, використовуючи теорію хаосу. Що дасть можливість досягти мети дослідження, а саме дослідження змін української економіки, використовуючи світовий економічний досвід для залучення іноземних інвестицій.

Виклад основного матеріалу. Динамічні зміни зовнішньої середовища та зміни, що відбулися в країні поставили перед Україною нові завдання, вирішення яких зможе стати визначним в процесі позитивних зрушень в економіці. Зміни викликані світовою кризою поглибили негаразди усіх економік світу, найбільш сильно похитнулися країни з перехідною економікою, такою як Україна. Де тільки не почали формуватися сталі відносини у банківському і фінансовому секторах, наявна висока недовіра з боку населення до банківських послуг і політичні зміни загострили ці процеси.

Так Україна в рейтингу BDO International Business Compass займає 89 місце, всього в рейтингу представлені 174 країни [1]. Так США на 14 місці, Китай – 83-й, Молдова – 87-я, Росія – 100-я, Узбекистан – 144-й. І, якщо врахувати сформовану економічну і політичну ситуацію в Україні, особливо важливим є швидке економічне зростання, який може забезпечити підвищення інвестиційної привабливості України і як наслідок підвищення економічного зростання і рівня добробуту країни.

Візуально зміни, що відбулися у світі та в Україні на протязі з 2000 по 2013 роки можна побачити на рис. 1, де наведено показник валового внутрішнього продукту (ВВП).

Так світові країни-лідери та країни, що розвиваються, повністю відчують кризу 2008 року, коли період різкого зростання скінчився різким спадом. Як видно деякі країни більше реагували на кризу 2008, як наприклад Росія, а показники Китаю навпаки зросли і далі продовжили зростання.

Валовий внутрішній продукт, млрд (долл. США)

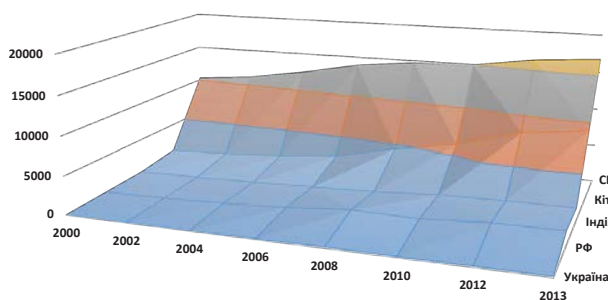

Рис. 1. Показник ВВП за 2000-2013 роки

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Можна бачити значну різницю у показнику ВВП на душу населення Китаю та США. У Китаї цей показник становить 7,6 тис. дол. в 2014 році, а в США – 54,7 тис. дол. [2].

Світовий банк знизив прогнозний показник зростання ВВП Китаю, а от Індія буде рости найшвидшими темпами серед країн БРІКС і вперше за 16 років обжене Китай за показниками економічного зростання в 2015 і 2016 роках, згідно прогнозів в доповіді Міжнародного валютного фонду (МВФ) World Economic Outlook. Зростання індійської економіки в поточному і наступному роках складе 7,5%, тоді як Китай, друга за величиною економіка в світі, сповільниться з прогнозованих раніше 7,5% до 7,2% в 2015 році.

Однак на даній поверхні складно простежити всю динаміку зміни ВВП України, оскільки показ-

ник невеликий щодо показників країн-лідерів, проте добре видно тенденція в економіці країн США і Індії, які нарошують обсяги ВВП.

Більш чітко зміни ВВП можна побачити на рис. 2.

Рис. 2. Динаміка ВВП України з 2004 по 2014 роки

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Різкі зміни, що відбувалися в Україні та світі, відбувалися на рівні ВВП на душу населення.

Політичні зміни та воєнні дії, зміни у керівництві держави, зміни у законодавстві, усі вищезгадані чинники та багато інших, негативно вплинули на інвесторів та їх бажання вкладати гроші в українську економіку. На тлі глобальної економічної кризи негативні наслідки призвели до рецесії економіки України, крім того невизначеність прогнозів по нашій країні у світовому банку, де каталізатором усіх чинників вказується припинення воєнного конфлікту на території України [2].

Останні зміни, що трапилися в Україні та триваюча світова криза, негативно відбилися на економіці країни погіршивши і без того важке становище економіки. Різке знецінення національної валюти спричинило значне зниження ВВП і втрату купівельної спроможності українців, ускладнивши роботу галузей економіки, залежних від імпорту сировини.

Так зміни індексу інфляції майже повністю повторюють зміну вартості гривні відносно долара США, що підтверджує велику залежність української економіки від імпорту, що можна побачити на рис. 3 та 4.

Динаміка змін індексів інфляції з 2000 по 2015 роки

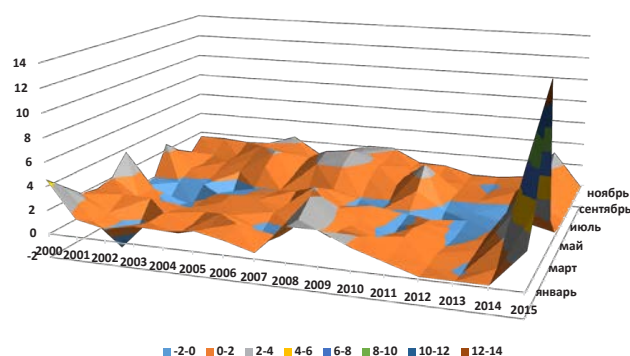

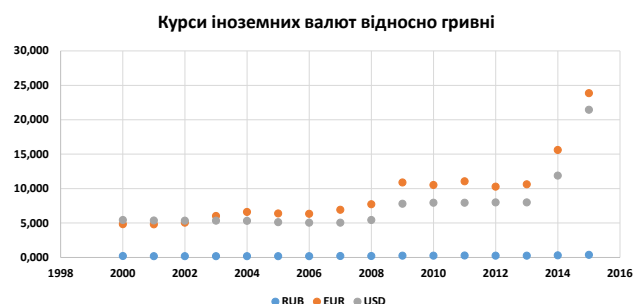
Рис. 3. Зміни індексів інфляції в Україні на протязі 2000-2015 років

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Так кризу, що відбувається в економіці України можна розглядати за допомогою теорії хаосу, котра припускає, що в будь-якій системі, у тому числі й фінансової, безладні і хаотичні процеси, що не мають чітких правил насправді можуть бути досліджені за законом теорії катастроф.

Так Арнольд В.І. описує зміни, що відбуваються в системі: «Якщо стійке положення рівноваги, описує сталий режим в будь-якій реальній системі (ска-

жімо, економічній, екологічній або хімічній), то при його злитті з нестійким положенням рівноваги система повинна зробити стрибок, перескочивши на зовсім інший режим: при зміні параметра рівноважний стан в розглянутій околиці зникає» [4, с. 21].

Рис. 4. Динаміка гривні на протязі 2000-2015 років

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Відповідно до положень цієї теорії, відбувся процес біфуркації на макrorівні, тобто відбулася зміна усталених систем міжнародних взаємин і вихід на новий виток розвитку. Згідно з існуючими висновками вчених це може призвести до створення нової ефективної системи або до подальшого розпаду та реорганізації існуючих економічних систем [5, 6].

Тому для ефективного використання змін, що відбуваються в світі, Україна, враховуючи глобалізацію, потребує не тільки зниження імпорту, але і, в першу чергу, просування вітчизняних товаровиробників. Разом з використанням сучасних технологій у виробництві і новітніх засобів комунікацій зближенні з ринками інших країн, залученні додаткових інвестицій і новітніх технологій для зміни структури експорту. Разом з використанням сучасних технологій у виробництві і новітніх засобів комунікації можливий швидкий якісний стрибок у розвитку економіки.

Для цього, безсумнівно, необхідні великі обсяги інвестицій, джерела отримання фінансових ресурсів можуть бути різними, наприклад, фінансові ринки інших країн, транснаціональні корпорації, вивезений з України капітал та інші. Дослідження кожного з можливих джерел фінансування та створення умов для залучення їх в економіку України.

Так Україна може використати досвід Індії, яка активно залучає для інвестування капітал, виве-

зений з країни і засоби індійців, які проживають за кордоном. В Україні згідно даних Укрстату [3] основним інвестором є Кіпр і інвестується найбільше економіка Кіпру, що дозволяє зробити висновок, що при створенні більш привабливого інвестиційного клімату та прозорої законодавчої бази, можливе залучення більшого рівня інвестицій. Крім того, можливе повернення капіталу, інвестованого українськими громадянами за кордон. Створення більш привабливого інвестиційного образу України в світі і підвищення індексу інвестиційної привабливості можливі кроки по створенню інвестиційного потенціалу державою.

Сучасні умови світового господарювання припускають, що національні ресурси України є частиною світового капіталу, але при цьому і відповідно і частина світового капіталу може стати частиною української економіки. Використовуючи не тільки внутрішні, а й зовнішні ресурси країни можливе залучення інвесторів на територію України.

Висновки та пропозиції. Негативними наслідками у 2014 році були зниження життєвого рівня, обвал гривні, криза в енергетиці та жорстке скорочення видатків бюджету. Саме для подолання наслідків кризи і конфліктів українській економіці необхідно інвестування. Серед основних негативних чинників, що впливають на якість роботи вітчизняних підприємств: висока енергозатратність виробництва, залежність від зовнішніх джерел при постачанні сировини та комплектуючих, низька продуктивність виробництва та складність диверсифікації.

Однак попри підтримку МВФ та світової спільноти Україна повинна розглядати всі можливі шляхи залучення прямих іноземних інвестицій для чого слід подолати всі перепони для поліпшення фінансового стану і стабілізації ситуації. Найвні інвестиції вказують на слабку зацікавленість з боку українців що перебувають за кордоном, однак підтримка інновацій та виведення підприємництва «з тіні», створення прозорого оподаткування та гарантування прав власності, подолання корупції дозволить знайти приховані резерви, як це зробила Індія.

В умовах глобалізації сучасного світу питання трансформації економіки України набувають не тільки особливого науково-практичного значення для визначення стратегічних пріоритетів, оскільки відбувається поглиблення транснаціоналізації продуктивних сил та капіталів.

Список літератури:

1. BDO International Business Compass – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bdo-ibc.com/>.
2. The Word Bank – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.wordbank.org/>.
3. Державна служба статистики – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Арнольд В. И. Теория катастроф / В. И. Арнольд. – М.: Наука, 1990 г. – 128 с.
5. Gorodetski A. Minimal and strange attractors/ A. Gorodetski, Yu. Pyashenko // International Journal of Bifurcation and Chaos. – 1996. – Vol. 6. – № 6. – 1177-1183 pp.
6. Гринченко В. Т. Введение в нелинейную динамику. Хаос и фракталы / В. Т. Гринченко, В. Т. Мацьпура, А. А. Снарский. – Изд.: ЛКИ, 2007 г. – 264 с.

Попова А.Н.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Аннотация

Исследованы вопросы формирования иностранных инвестиций с учетом динамики экономических процессов в мире, это позволит использовать изменения для оптимизации экономических процессов украинской экономики. Определение возможностей глобализации и ее различных проявлений как экономических, так и информационных даст возможность выполнить данную задачу, используя современные средства коммуникаций, универсальные источники информации, современные средства обработки больших массивов данных. Так опыт других государств в успешной реализации мероприятий, можно использовать по стабилизации экономики и модернизации производств и повышения конкурентоспособности отечественных товаров. Для этого нужно определить текущее состояние экономики Украины в мировой экономической системе. Все это позволит определить текущие проблемы и их возможные пути решения.

Ключевые слова: глобализация, теория хаоса, мировая экономика, капитал, иностранные инвестиции.

Popova A.M.

Kharkiv National Automobile and Highway University

GLOBALIZATION AS A FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

Summary

The problems of formation of foreign investment, taking into account the dynamics of economic processes in the world, it will change to optimize the use of economic processes of the Ukrainian economy. Determination of the opportunities of globalization and its various manifestations, both economic and information will make it possible to perform this task by using modern means of communication, universal sources of information, modern means of processing large amounts of data. So the experience of other countries in the successful implementation of measures can be used to stabilize the economy and modernization of production and increase the competitiveness of domestic goods. To do this, you need to determine the current state of Ukraine's economy in the global economic system. All this is possible to determine the current problems and their possible solutions.

Keywords: globalization, chaos theory, the global economy, capital, foreign investment.

УДК 338.1:330.3

ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ЗАГРОЗ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Пугач О.А.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Запропоновано модель ідентифікації загроз економічній безпеці національної економіки. Проведено оцінювання фактичних значень індикаторів економічної безпеки України. Виявлено системні загрози економічній безпеці України. Проаналізовано вплив системних загроз на конкурентоспроможність та стан економічної безпеки національної економіки. Обґрунтовано необхідність прогнозування загроз в системі забезпечення економічної безпеки держави.

Ключові слова: економічна безпека національної економіки, конкурентоспроможність, загроза, модель ідентифікації загроз, оцінювання впливу загроз.

Постановка проблеми. В умовах ситуації, що склалася в економіці України під тиском як економічних, так і неекономічних чинників, відбувається критичне зростання рівня загроз економічній безпеці національної економіки, насамперед у зв'язку з виникненням додаткових, принципово нових для України викликів, деструктивний вплив яких підсилюється системною дією значною кількістю накопичених макроекономічних диспропорцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення економічної безпеки держави досліджуються в численних працях українських науковців, зокрема В. Гейця, З. Варналія, О. Барановського, А. Сухорукова, О. Власюка, О. Користіна, В. Кириленка, С. Кірсєва, В. Мартиненко, О. Саєнка, С. Онищенко, О. Новікової, Т. Ковальчу-

ка та багатьох інших. У рамках формування концептуальних основ економічної безпеки держави відбувається становлення її категоріального апарату, методології оцінювання та системи забезпечення економічної безпеки.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У контексті формування системи забезпечення економічної безпеки держави існує необхідність розробки єдиного методичного підходу до виявлення та комплексного оцінювання впливу загроз на стан економічної безпеки держави та конкурентоспроможність національної економіки.

Мета статті. Аналіз та оцінювання сучасного стану загроз економічній безпеці України з метою виявлення системних ризиків і небезпек та їх впливу на конкурентоспроможність національної еконо-